

**МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕДИЦИНИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
КАФЕДРА ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕНЕДЖМЕНТ І МАРКЕТИНГ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я**

**Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти**

**22 Охорона здоров'я
222 «Медицина»
«Медицина»
другий (магістерський) рівень**

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
Д.мед.н., професор кафедри внутрішніх хвороб МГУ КОВАЛЬЧУК Ліна Йосипівна	+380677182129	linakovalchuk@i.ua

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» та Положення про робочу навчальну програму дисципліни, розробленого у відповідності до Положення про організацію освітнього процесу у Міжнародному гуманітарному університеті.

Курс вибіркової дисципліни «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» враховує сучасні наукові перспективні розробки та досягнення медичної науки пріоритетних напрямків, вивчення навчальної дисципліни сприяє адаптації лікарів, до роботи в умовах ринкової економіки. Дозволяє застосовувати отримані знання в процесі управління закладами охорони здоров'я та їх структурними підрозділами, визначати заходи, спрямовані на підвищення конкурентоздатності закладів, збільшувати обсяг продажів медичних послуг та товарів медичного призначення

Згідно до навчального плану підготовки лікарів другого магістерського) рівня за спеціальністю «Медицина», вивчення навчальної дисципліни «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» здійснюється здобувачами вищої освіти на 5 курсі у 10 семестрі.

Навчальна дисципліна «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» спрямована на формування у студентів необхідних знань, умінь, дій, цільових завдань, навичок та професійного світогляду фахівця напряму підготовки освітньої кваліфікації «Магістр медицини».

Цілі навчання - підготовка молодого спеціаліста на перетині галузей менеджменту, охорони здоров'я та економіки, готового успішно розпочати кар'єру в одній з цих галузей у медичних закладах, міжнародних проектах, недержавних організаціях чи урядових структурах галузі охорони здоров'я. Отримання ґрунтовних знань щодо сучасного управлінського мислення, розуміння концептуальних засад системного менеджменту в галузі охорони здоров'я. Формування вмінь та навичок щодо планування, організації, та фінансування охорони здоров'я. Отримання знань про особливості моделей та систем фінансування охорони здоров'я, фінансового середовища та ресурсів в медицині. Отримання вмінь та знань про управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі. Отримання вмінь та навичок щодо управління інформаційними системами в медичному бізнесі.

Засвоєння матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей.

Види навчальних занять згідно навчального плану:

- лекції;
- практичні заняття;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Мета навчальної дисципліни: Опанування здобувачем вищої освіти знань та формування професійних компетентностей для формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі управління закладами охорони здоров'я, та удосконалення навичок та компетентностей, необхідних для здійснення управлінської діяльності в сучасному закладі охорони здоров'я.

Передумови для вивчення дисципліни передбачають попереднє опанування знань з таких дисциплін, як: суспільні дисципліни, громадське здоров'я, соціальна медицина.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі в галузі професійної медичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідницько-іноваційної діяльності в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань, умінь і професійної практики та характеризується невизначністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4 Знання і розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7 Здатність до міжособистісної взаємодії та праці в команді.

ЗК 10 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 11 Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК 12 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 13 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 10 Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК 14 Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм.

СК17 Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

СК 18 Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

СК19 Здатність зрозуміло і неоднозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК 20 Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

СК 22 Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Навчальна дисципліна «Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою «Медицина» другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 222 «Медицина», галузі знань 22 Охорона здоров'я:

ПРН1 Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Володіти інформацією з фундаментальних і клінічних біомедичних наук, достатньою для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах постійного оновлення фундаментальної та прикладної медичної інформації. Критично осмислювати наявні проблеми та результати досліджень в сфері своєї спеціальності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ПРН8 Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН13 Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуацій та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.

ПРН14 Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.

ПРН18 Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.

Після закінчення вивчення дисципліни **здобувач вищої освіти буде знати:**

- основні поняття менеджменту, як науково - обґрунтованого процесу управління в медицині, зокрема в закладах охорони здоров'я державної та приватної форм власності;
- базові засади управління закладами охорони здоров'я в сучасних умовах;
- сутність фінансового середовища і ресурсів та основних моделей і систем фінансування охорони здоров'я;
- базові засади управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі;
- основи управління інформаційними системами в медичному бізнесі.

Здобувач вищої освіти буде вміти:

- приймати управлінські рішення із забезпечення і реалізації діяльності закладів охорони здоров'я;
- оформлювати основні види організаційно-розпорядчих документів закладів охорони здоров'я;
- управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я в рамках національної системи охорони здоров'я;
- володіти технологіями управління системою охорони здоров'я, плануванням, організацію та контролем виконання завдань державних, регіональних, галузевих (міжгалузевих) програм і проектів розвитку відповідної території чи галузі;
- визначати ефективність діючих форм і методів управління за результатами аналізу програм розвитку територій, галузі, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації в контексті європейської інтеграції;
- впроваджувати в практику раціональні форми управління інформаційними системами та підсистемами в охороні здоров'я.

Навчання дисципліни дозволяє здобути **навички** як через фахові освітні компоненти, які містять в собі соціальні елементи для роботи за напрямом блоку вибіркового дисциплін (які сприяють розвинення та вдосконалення способів мислення, професійних, світоглядних, громадських якостей, морально-етичних цінностей), так і через проходження практики, під час якої здобувачі освіти навчаються демонструвати толерантність, емпатію, вміння налагоджувати співробітництво з пацієнтом/клієнтом, колегами, проявляти лідерські якості, працювати в критичних умовах та логічно і системно мислити.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	14	28	78	5	X	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	СРС
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.						
МЕНЕДЖМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН						
1. Тема	Історія розвитку менеджменту, управління і організації охорони здоров'я	20	2		4	14
2. Тема	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління.	20	2		6	12
3. Тема	Моделі організації і фінансування охорони здоров'я	20	4		4	12
Разом за змістовим модулем 1		60	8		14	38
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
МЕДИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я						
4. Тема	Організація діяльності сучасних закладів охорони здоров'я	20	2		6	12
5. Тема	Управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі	20	2		4	14
6. Тема	Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі	20	2		4	14
Разом за змістовим модулем 2		60	6		12	42
Усього годин		120	14		28	78

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у

пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

<i>Назви тем</i>		<i>Кількість годин Усього</i>
МЕНЕДЖМЕНТ ОХОРОНИ ЗДО РОВ'Я: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН		
1. Тема	Історія розвитку менеджменту, управління і організації охорони здоров'я	2
2. Тема	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління.	2
3. Тема	Моделі організації і фінансування охорони здоров'я	4
Разом за змістовим модулем 1		8
МЕДИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
4. Тема	Організація діяльності сучасних закладів охорони здоров'я	2
5. Тема	Управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі	2
6. Тема	Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі	2
Разом за змістовим модулем 2		6
Усього годин		14

7. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

<i>Назви тем</i>		<i>Кількість годин Усього</i>
МЕНЕДЖМЕНТ ОХОРОНИ ЗДО РОВ'Я: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН		
7. Тема	Історія розвитку менеджменту, управління і організації охорони здоров'я	4
8. Тема	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління.	6
9. Тема	Моделі організації і фінансування охорони здоров'я	4
Разом за змістовим модулем 1		14
МЕДИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
10. Тема	Організація діяльності сучасних закладів охорони здоров'я	6
11. Тема	Управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі	4
12. Тема	Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі	4
Разом за змістовим модулем 2		12

Усього годин	28
--------------	----

8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назви тем		Кількість годин Усього
МЕНЕДЖМЕНТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН		
13. Тема	Історія розвитку менеджменту, управління і організації охорони здоров'я	14
14. Тема	Заклади охорони здоров'я як об'єкт управління.	12
15. Тема	Моделі організації і фінансування охорони здоров'я	12
Разом за змістовим модулем 1		38
МЕДИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я		
16. Тема	Організація діяльності сучасних закладів охорони здоров'я	12
17. Тема	Управління технологічними процесами в медичному та фармацевтичному бізнесі	14
18. Тема	Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі	14
Разом за змістовим модулем 2		42
Усього годин		78

9. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Сутність та роль управління і менеджменту в охороні здоров'я.

2. Історія розвитку менеджменту, управління і організації охорони здоров'я
3. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності.
4. Історичні етапи розвитку, ключових інструментів менеджменту. Роль ринку в менеджменті охорони здоров'я.
5. Особливості менеджменту в медичних організаціях розвинених країнах світу.
6. Закони та закономірності управлінської науки і управлінської діяльності.
7. Специфічні риси менеджерів та управлінців в галузі охорони здоров'я.
8. Управлінські відносини. Ієрархія в менеджменті.

9. Специфіка формування організаційної культури в закладах охорони здоров'я .
10. Менеджмент державних установ і організацій.
11. Розвиток менеджменту, як управління в фармації.
12. Розвиток менеджменту , як управління в медицині.
13. Історичні етапи розвитку організації охорони здоров'я в різних країнах світу.
14. Історія організації охорони здоров'я в Україні.
15. Управління медичними закладами на регіональному рівні.
16. Поняття про організацію. Сутність та основні риси формальної організації.
17. Загальні характеристики медичних закладів: види, особливості управління.
18. Сутність та основні риси діяльності організацій охорони здоров'я.
19. Некомерційні заклади охорони здоров'я.
20. Комерційні заклади охорони здоров'я.
21. Організація та порядок надання послуг у закладах охорони здоров'я.
22. Зовнішнє середовище закладів охорони здоров'я.
23. Класифікація закладів охорони здоров'я за сферою діяльності.
24. Класифікація закладів охорони здоров'я за організаційно-правовою формою діяльності.
25. Медична реформа в Україні: проблеми, здобутки, перспективи.
26. Децентралізація управління системою охорони здоров'я на місцевому рівні.
27. Розвиток діяльності місцевих органів влади у сфері охорони здоров'я.
28. Принципи реформи фінансування системи охорони здоров'я.
29. Стратегія реформ в системі охорони здоров'я.
30. Управління змінами в системі охорони здоров'я на регіональному рівні.
31. Загальні принципи формування моделі охорони здоров'я.
32. Лібертарна ідеологія в медичному менеджменті.
33. Ринкова модель організації охорони здоров'я.
34. Соціальна модель охорони здоров'я.
35. Система Бісмарка (модель соціального страхування). Система Беверіджа.
36. Система Семашко. Суспільно-приватна модель охорони здоров'я.
37. Реєстрація господарської діяльності з медичної практики, виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі ними із створенням юридичної особи.

38. Реєстрація господарської діяльності з медичної практики, виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі ними без створення юридичної особи.
39. Ліцензування господарської діяльності з медичної практики, виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі ними .
40. Загальні засади ліцензування підприємницької діяльності; ліцензійні умови; органи ліцензування.
41. Обов'язки та повноваження Міністерства охорони здоров'я України як органу ліцензування господарської діяльності з впровадження медичної практики.
42. Види ліцензійних вимог до господарської діяльності з медичної практики.
43. Державний контроль за дотриманням умов і правил підприємницької діяльності з медичної практики.
44. Ліцензування господарської діяльності з виробництва, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами: загальні вимоги до виробничих зон; загальні вимоги до зон оптової торгівлі лікарськими засобами: загальні вимоги до аптек та аптечних кіосків.
45. Технологічні засади забезпечення якісної медичної допомоги.
46. Загальні технології профілактики, діагностики та лікування: клінічна медицина, біотехнології, нанотехнології,
47. Загальні технології профілактики, діагностики та лікування: технології генної інженерії діагностики та лікування;
48. Загальні технології діагностики та лікування: телемедичні технології.
49. Загальні технології діагностики та лікування: хіміко-фармацевтичні технології.
50. Автоматизовані технології експертизи якості надання медичної допомоги;
51. Інформаційні технології профілактики та реабілітації пацієнтів;
52. Управлінські технології в закладах охорони здоров'я та дистанційні освітянські технології.
53. Управління інформаційними системами в медичному та фармацевтичному бізнесі
54. Сучасний стан системи медико-статистичної інформації в Україні.
55. Модель інформаційного забезпечення в умовах адміністративно - командної та демократичної системах управління медичною допомогою.
56. Концептуальні положення застосування інформаційних технологій в системі аналізу стану захворюваності населення.
57. Програмне забезпечення інформаційної системи аналізу стану захворюваності.
58. Організація та ведення діловодства в медичних установах. Класифікація документів. Організація експедиційної обробки документації апарату управління.
59. Правила складання та оформлення управлінських документів в галузі охорони здоров'я в Україні.
60. Організація контролю виконання документів в закладах охорони здоров'я..

11. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

<i>Денна форма навчання</i>			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання

Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50

12. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	не зараховано
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	
1-34 (2)	F		

13. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Менеджмент та маркетинг в охороні здоров'я: електронний навчально-методичний посібник / В.І. Борщ, О.В. Рудінська, Н.Л. Кусик. Одеса: ОНМедУ, 2022. (укр. та англ. мовами)
2. Дранус Л. С. «Маркетинг та просування послуг в сфері охорони здоров'я»: для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» : методичні рекомендації / Л. С. Дранус. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 28 с. (Методична серія ; вип. 357)
3. Основи менеджменту та маркетингу в медицині: навчальний посібник / В.Г. Шутурмінський, Н.Л. Кусик, О.В. Рудінська. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. 176 с.
4. Шутурмінський В. Г. и др. Основи менеджменту та маркетингу в медицині. – 2020.
5. Малий В. В. и др. Менеджмент і маркетинг в охороні здоров'я: метод. рек. до практ. занять. – 2020.
6. Ждан В.М., Голованова І.А., Краснова О.І. Економіка охорони здоров'я: навчальний посібник. Полтава, 2017. 114 с.
7. Основи менеджменту і маркетингу в медицині: навчальний посібник. Єрошкіна Т.В., Татаровський О.П., Полішко Т.М., Борисенко С.С. Донецьк: РВВ ДНУ, 2012. 64 с.

8. Мартинюк О. А. Інноваційні технології в системі управління підприємствами в умовах динамічного середовища: монографія. Миколаїв: ФОП Швець В.М., 2017. - 540 с.
9. Політика та публічне управління у сфері охорони здоров'я: підручник / М.М. Білинська, Н.О. Васюк, ЛІ. Жаліло та ін. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Київ: НАДУ, 2017. Т. 1. 284 с.

Допоміжна література

1. Баєва О.В., Чебан В.І. Економіка та підприємництво в охороні здоров'я: навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2013. 360 с
2. Бізнес-планування в охороні здоров'я: навчально-методичний посібник для керівників закладів охорони здоров'я за спеціальністю "Організація та управління охороною здоров'я" / Ю.В. Вороненко, В.М. Пащенко; за заг. ред. Ю.В. Вороненка. Київ: Генеза, 2016. 334 с.
3. Бондар А.В. Фінансування сфери охорони здоров'я в різних країнах. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16620/1/344-587-588.pdf>.
4. Державна політика у сфері охорони здоров'я: колективна монографія: ч. 2 / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш; передм. та заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 484 с.
5. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генеза і перспективи розвитку: колективна монографія / кол. авт.; упоряд. проф. Я.Ф. Радиш, передм. Т.Д. Бахтеєвої; за заг. ред. проф. М.М. Білинської, проф. Я.Ф. Радиша. Київ: НАДУ, 2013. 424 с.
6. Кіча Д.І., Фоміна А.В. Основи економіки та фінансування охорони здоров'я. URL: <http://medbib.in.ua/osnovyiekonomiki-finansirovaniya.html>.
7. Концепція МОЗ України «Концепція реформи охорони здоров'я у контексті процесів децентралізації». URL: http://trigger.in.ua/wp-content/uploads/2015/08/Health-Reform-and-Decentralization_policy-note-for-RPR.docx.
8. Кусик Н.Л., Гузь Д.О., Буслаєва Г.В. Розділ 26. Індустрія охорони здоров'я: міжнародний досвід створення медичних туристичних кластерів / Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Випуск 4 / за ред. Л.О. Волощук, Є.І. Масленнікова. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 524 с.
9. Лехан В.М., Надутий К.О., Шевченко М.В. Інструмент моніторингу модернізації галузі охорони здоров'я на рівні регіону та окремої території із застосуванням комплексної системи індикаторів. Київ, 2014. 61 с.
10. Менеджмент та адміністративне управління: навчальний посібник / О.А. Мартинюк, Н.І. Серебряннікова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 540 с..
11. Мартинюк О.А. Створення соціально-економічного механізму охорони здоров'я як соціального аспекту сталого розвитку держави
12. Перспективи інвестиційних рішень в бізнесі та управлінні проектами: матер. міжнар.наук.-практич. конф. (15-16.10 2015 р., м. Одеса). Міжнародний гуманітарний університет. Одеса: Фенікс, 2015. 144 с. С. 41-45.
13. Мартинюк О. А. Ключові проблеми сфери охорони здоров'я в Україні. Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції « Глобальне управління: теорія та практика». Афіни: Євро-Середземноморська Академія мистецтв і наук, 2015. 176 с. С. 98-103.
14. Мартинюк О.А. Курдибанська Н.Ф. Впровадження системи управління якістю в медичних закладах. Причорноморські економічні студії. 2016. - №6. С. 75-79.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Центр тестування – база ліцензійних тестових завдань «Крок» - 2 <http://testcentr.org.ua/>
2. Державний заклад «Центр медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України»: офіційний веб-сайт. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/main.html>.
3. Департаменті управління та контролю якості медичних послуг МОЗ України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/en/struktura>.

4. Європейська база «Здоров'я для всіх». URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statreports.html>.
5. Європейське регіональне бюро Всесвітньої організації охорони здоров'я. URL: www.euro.who.int.
6. Медична інформаційна система: офіційний веб-сайт компанії Мед-експерт. URL: <http://medexpert.ua/ua/medichnij-zaklad/31-medichnij-zaklad/pro-rynku-v-iznoho-medychnoho-turyzmu-v-ukraini>.
7. Медико - правовий портал. URL: <http://103-law.org.ua>.
8. Міністерство охорони здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://moz.gov.ua/>.
9. Національна служба здоров'я України: офіційний веб-сайт. URL: <https://nszu.gov.ua/pro-nszu>.
10. Національна академія медичних наук України. URL: www.amnu.gov.ua.
11. Охорона здоров'я. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/06/zb_zoz_17.xls.
12. Портал нормативних актів України та Всесвітньої медичної асоціації. URL: http://search.ligazakon.ua/search/law/npa/?s=search&idView=LZ_SUITE_NPA&beginPos=1&countBlock=10&kw2=82089
13. Український медичний часопис: медичний журнал. URL: www.umj.com.ua.
14. Українська Медична Рада. URL: <http://www.medicalcouncilukraine.org>.
15. Health Strategy. European Commission: official web-site. URL: <https://ec.europa.eu/health/policies/background/review/strategy>.